

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1925 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Finland avslutad konvention rörande renar i gränsområdena m. m.

Genom en den 12 maj 1925 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 225, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet samt med överlämnande av en mellan Sverige och Finland den 9 maj 1925 avslutad konvention angående renar i gränsområdena med tillhörande slutprotokoll, äskat riksdagens godkännande av samma konvention och slutprotokoll.

Beträffande innehållet i konventionen och slutprotokollet samt de skäl, som ligga till grund för bestämmelserna i desamma, får utskottet hänvisa till propositionen jämte därvid fogade texter och utdrag av statsrådsprotokollet.

I gränstrakterna mellan Sverige och Finland, alltifrån Kilpisjärvi till socknarna vid Bottniska viken, bedrives renskötsel i avsevärd utsträckning. Sedan urgammal tid hava i de övre områdena vid gränsen de nomadiserande lapparna fört sina renhjordar på bete. Längre ned, där bebyggelsen vidtager, söka de bofasta stöd för sin utkomst i renskötseln.

De nomadiserande lapparna på svenska sidan gränsen utnyttja sommartid dem genom 1919 års svensk-norska renbeteskonvention medgivna renbetesmarker i Troms fylke i Norge. En del av dessa lappar äro nödgade att för att framkomma till nämnda marker flytta över finskt område. För reglerande av dessa genomflyttningar och de olägenheter, som uppkommit därigenom att vid renskötseln utövande i gränstrakterna renar från det ena landet kommit in på det andra landets område, finnas icke bestämmelser i vidare mån än att genom en i Finland den 20 juni 1888 utfärdad kungörelse svenska renägare förbjudits att med renar inkomma från Sverige. Det har dock tills vidare tillåtits svenska renägare att å två närmare angivna vägar under två månader på våren och två månader på hösten färdas från Sverige till Norge och därifrån tillbaka tvärs över det område i nordligaste Finland, som mot väster skjuter in mellan Sverige och Norge. Bryter renägare mot de för sagda genomflyttning givna föreskrifter, eller

Utskottet.

inkomma hans renar på annat område av finska lappmarken, eller anträffas svensk renhjörd utan vårdare, skola gälla samma bestämmelser, som enligt kejsarligt brev den 11 april 1853 tillämpats beträffande norska renjordar, som inkommit över gränsen mellan Finland och Norge; dessa bestämmelser medgiva rätt att lägga beslag i viss utsträckning å dylika hjordar.

Särskilda föreskrifter rörande förfarandet med finska renar, som överskrida gränsen mot Sverige, hava däremot icke meddelats.

Med hänsyn till inträffade förändringar i de svenska renskötsel-förhållandena hava ovannämnda för de svenska lapparna upplåtna vägar över finskt område icke under senare tider av dem använts och äro de även framdeles för dem obehövlige. Däremot passera svenska lappar på sina flyttningar till Norge alltjämt, ehuru å annan plats och allenast å en syd-västlig utgrening, berörda mellan svenska och norska gränserna från Finland inskjutande område. Det har från svensk sida syntts vara av största vikt, att möjlighet till denna å gammal sedvana grundade genomflyttning hålles öppen för lapparna. Jämväl har det syntts önskvärt och i båda ländernas intresse påkallat att erhålla gemensamma regler rörande förfarandet med renar, som från Sverige annorledes än under genomflyttning inkomma i Finland samt från Finland inkomma i Sverige.

Sedan från svensk sida väckts förslag om upptagande av förhandlingar i berörda hänseenden, inbjöd den finska regeringen till en konferens i ämnet. Emellan å ömse sidor utsedda delegerade ägde därefter under tiden 28 januari—20 februari 1925 en konferens rum i Helsingfors, vilken ledde till att de delegerade under vissa förutsättningar enades om ett förslag till konvention. Detta konventionsförslag blev med vissa jämkningar den 9 maj 1925 av regeringarnas befullmäktigade ombud undertecknat att, under förutsättning av vederbörande folkrepresentationers bifall, efter ratifikation gälla såsom konvention mellan Sverige och Finland.

Konventionen, som är avfattad såväl å svenska som å finska språket, upptager tre kapitel, av vilka det första innehåller bestämmelser angående medgivande i visst fall för svenska lappar att med renar flytta över finskt område, det andra avhandlar förfarandet med renar, som olovligen inkomma från det ena till det andra riket och det tredje reglerar konventionens giltighetstid.

I det *första kapitlet* hava till en början meddelats närmare bestämmelser beträffande den färdväg över finskt område, som de svenska lapparna skola äga begagna vid de årliga renflyttningarna till Troms fylke i Norge och därifrån åter till Sverige, samt rörande de tider, under vilka denna väg får av dem begagnas. Vidare angående lapparnas rätt till bränsle och renbete under flyttningen; om viss gottgörelse, som den svenska staten skall lämna den finska för de förmåner, som medgivits de svenska lapparna, och de kostnader, som kontrollen över konventionsbestämmelsernas efterlevnad

m. m. kommer att tillskynda den finska staten; om skyldighet för den bofasta befolkningen att under renflyttningen hålla sina hundar bundna; om straff för vissa förseelser, som äga samband med renskötseln i gränstrakterna; om åtgärder för delgivning av handlingar i mål rörande missbruk av rätt till bränsletäkt samt slutligen därom, att vissa bötes- och ersättningsbelopp skola, för underlättande av konventionens tillämpning, förskötteras av svenska allmänna medel, samt att vissa bötesstraff, som ådömas svensk lapp i Finland, skola i Sverige verkställas i den ordning, som i allmänhet här gäller för verkställighet av sådant straff.

De bestämmelser, som i *andra kapitlet* meddelats angående förfarandet med renar, som olovligen inkomma i det andra riket, äro grundade dels å de föreskrifter, som i svensk-norska renbeteskonventionen givits för ordnande av motsvarande förhållanden, dels ock å bestämmelserna i konventionen den 3 mars 1922 mellan Finland och Norge angående överensstämmande åtgärder till förekommande av renars överskridande av gränsen mellan de två rikena.

Förfarandet bygger på ett anmälningssystem, som avser meddelande från det ena landet till det andra rörande renars inträngande. Såsom supplement härtill inträder i vissa fall såsom påföljd, att viss del av värdet av de renar, som inkommit i det andra riket, skall anses förbruten.

Bestämmelsernas tillämpning skall i första hand omhänderhavas av lappfogden respektive länsmannen i orten samt, enär dessa icke alltid äro bosatta å sådan ort, att nödig skyndsamhet i förfarandet kan vinnas, av andra för ändamålet särskilt bemyndigade, pålitliga personer. Dessa skola hava att mottaga meddelande eller i övrigt göra sig underrättade om främmande renars uppehåll i landet. Så snart kännedom vunnits, att renar dit inkommit, skola de därom underrätta den person i det andra riket, som är satt att mottaga dylik underrättelse. Åtgärder skola av denne omedelbart vidtagas för renarnas återförande till hemlandet, därvid det i första hand åligger renägaren att taga hand om sina djur. Vederbörande befattningshavare i det land, dit renarna inkommit, äger emellertid själv taga dessa under bevakning eller utdriva dem. Påföljden för renägaren blir, att han måste betala en avgift för den tid, renarna uppehålla sig i det andra riket, vilken avgift beräknas till visst belopp för dag och ren. Vidare har han att gälda ersättning för de av renarnas uppehåll föranledda kostnader, såsom för meddelande av ovannämnda underrättelse om renarnas inträngande samt för arbete, som kan hava påkallats med samlande, bevakning, utskiljande och bortdrivande av renarna. Härjämte skall utgå ersättning för skada, som under renarnas uppehåll vållats av renarna eller deras vårdare. Vederbörande landshövding skall hava att fastställa, för huru många dagar ovannämnda avgift skall utgå ävensom beloppet av berörda ersättningar, med undantag av ersättning för skadegörelse, som, vad särskilt angår skada förorsakad av renar, skall bestämmas enligt i förslaget närmare angiven ordning. För ytterligare underlättande av konventionens tillämpning skall

vederbörande landshövding av allmänna medel förskottera till utbetalning fastställda belopp. Alla dessa avgifter och ersättningar skola sedermera, där särskilda omständigheter ej föreligga, indrivivas hos renägaren.

Skulle emellertid inträffa att, trots därom till det andra riket avlåten underrättelse, renarna ej avhämtas, få strängare medel tillgripas. För sådant fall skall, sedan viss kortare tid förflutit, viss del av renarnas värde anses förverkad, och skola därutöver utgå betesavgifter och ersättningar enligt förut berörda regler.

Tredje kapitlet föreskriver, att konventionen skall ratificeras under förutsättning av vederbörande folkrepresentationers bifall, och att konventionen skall träda i kraft tio dagar efter utväxling av ratifikationerna och gälla intill dess två år förflutit från det densamma blivit av någondera parten uppsagd.

I samband med konventionens undertecknande har överenskommelse träffats om följande, i ett särskilt *slutprotokoll* upptagna förutsättningar för konventionen:

1. De befattningshavare, vilka skola hava att tillämpa konventionens bestämmelser, ävensom gränsbefolkningen skola äga att för meddelande och mottagande av anmälningar och delgivanden, som enligt konventionen förekomma, mot gällande taxor begagna sig av i gränstrakterna förefintliga post-, telefon- och telegraflinjer och andra dylika trafikmedel; skolande från svensk sida verkställas utredning och vidtagas åtgärder för sammanknytande på lämplig plats invid gränsen av de svenska och finska telefonlinjer, som framgå i förevarande gränstrakter.

2. Rätt tillförsäkras gränsbefolkningen i Enontekis socken att med egna renar eller hästar färdas fram till järnvägslinjen Boden—Riksgränsen för att avsätta egna produkter och verkställa inköp av sina förnödenheter, därvid nämnda produkter tullfritt må införas till Sverige. Den, som vill begagna sig av rättighet att till Sverige, såsom ovan nämnts, införa varor, skall för polismyndigheten i Sverige förete av länsmannen i Enontekis distrikt utfärdat intyg angående varornas produktionsort. Såsom legitimationshandling för uppehållet i Sverige skall vara tillfyllest att av honom företes av nämnde länsman utfärdat pass, och må ej påfordras visering av passet av svensk myndighet. I samma utsträckning, som tillkommer landets egna undersåtar, må han begagna sig av bete till föda åt vid färden använda kör- och dragrenar.

Motsvarande rättigheter tillkomma under ovannämnda förutsättning befolkningen i Karesuando socken med avseende å försäljning och inköp av varor inom Enontekis socken.

Slutligen hava de delegerade uttalat vissa *önskemål* rörande utredning om uppförande på gemensam bekostnad av ett rengärde vid det finska området norr om Kilpisjärvi, ävensom angående postbefordran och telefon-

förbindelse i gränsområdet. Härutinnan tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har vid granskning av konventionen och slutprotokollet ej funnit skäl till anmärkning mot desamma och får alltså hemställa,

att ifrågavarande konvention och slutprotokoll måtte av riksdagen godkännas.

Stockholm den 19 maj 1925.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerman, Hederstierna, Jacob Larsson*, Rogberg*, Lyberg, K. G. Westman, Klefbeck och P. E. A. Jonsson*;

från andra kammaren: herrar Lindqvist i Halmstad, af Ekenstam, Lindley*, Jansson i Edsbäcken, Karlsson i Vätö*, Johanson i Huskvarna*, Carlson i Mölndal och Persson i Trängen.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
